

1

יח א וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום: וישא א. ואתגלי ליה יי. במשרי ס וירא ממרא, והוא, יתיב בחרע משקנא קמחם יומא: ב. וזקף

רס"ג יח (א) וירא, נגלה עליו.

רשב"ם יח (א) וירא אליו ה'. היאך, שבאו אליו שלשה אנשים שהיו מלאכים. שבהרבה מקומות כשנראה המלאך קורהו בלשון שכינה! כדכתיב כי שמי בקרבו (שמות כג כא), שלוחו כמותו. וכן וירא אליו מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב), וכתוב שם וירא ה' כי סר לראות (פסוק ד). כחום היום. מה צורך לכתוב כחום היום, אלא להודיעך כי בלוט כתי' ויבאו [שני] המלאכים סדמה בערב (להלן יט א), ולכך אמר להם לוט סורו נא אל בית עבדכם ולינו (שם פסוק ב) אבל אברהם לפי שבאו אליו כחום היום בבקר שאין דרך אורחים ללון אלא לאכול ולעבור, לפיכך לא אמר להם אברהם ללון אלא וסעדו לככם ואחר תעבורו. וראה חזקוני.

יח (א) וירא אליו, לבקר את החולה! [אמר² רבי חמא בר רש"י חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בשלומי³]. באלוני ממרא, הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו⁴. יושב, "ישב" כתיב, בקש לעמוד⁵, אמר לו הקב"ה: שב ואני אעמוד⁶, ואתה סימן לבניך, שעתיד אני להתיצב בעדת הדיינים והן יושבין⁷, שנאמר: אלהים נצב בעדת אל (תהלים פב א). פתח האהל, לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו⁸. כחום היום, הוציא הקב"ה חמה מנרותיקה שלא להטריחו באורחים⁹, ולפי שראה מצטער שלא היו אורחים באים הביא המלאכים עליו בדמות אנשים.

1 סוטה יח. א. 2 ב"מ פו. ב. 3] בד"ר ליחא. 4 ב"ר מב. ח. 5 ב"ר מח. ז. 6 "ואני אעמוד" - ליחא בד"ר ובכ"ר. 7 שבועות ל. ב: דיינין בישיבה. 8 מדרש אגדה. 9 ב"מ פו. ב.

יח (א) וירא. הנה קצת אמרו, כי השם ג' אנשים, הוא אחד, ראב"ע והוא ג' ולא יתפרדו¹. והנה שכתו ויבאו שני המלאכים סדומה (יט א)². ומפרשים אמרו³ שהשם נראה אליו במראות נבואה, ואחר כך נשא עיניו וראה ג' מלאכים. האחד בא לבשר שרה, והשנים הלכו לסדום. האחד להשחית, והשני להציל את לוט. ופי' ויאכלו כי נאכל הלחם⁴, כטעם אשר תאכל האש (ויקרא ו ג).

1 כי השם היה שנגלה לאברהם הוא ג' אנשים שראה. הוא אחד והוא גם שלשה שאינם נפרדים. כלומר, השלשה הם בחינת אחד כיחידה, ואינם נפרדים להיות פחות. 2 הפעם היו בשנים ולא בשלשה. 3 ראה רש"י. 4 הלחם נעלם ונראה שנאכל. ראה רש"י.

יח (א) וירא אליו ה' באלוני ממרא, במקום שהיה שוכן כמו רד"ק שאמר למעלה, והוא שוכן באלוני ממרא האמורי (לעיל יד יג), להודיע שלא נסע משם לשכון במקום אחר כי שם היו בעלי בריתו וראוי לאדם לשכון אצל אוהביו כמו שאמר שלמה: טוב שכן קרוב מאח רחוק (משלי כו י) ונגלה אליו האל שם אחר שמל להודיע דבר סדום, לפי שאברהם היה גדול שבעולם באותו הדור, ורצה לעשות משפט בקצת יושב מן העולם ולהשחיתו ולא רצה לעשות מבלי ידיעתו, ולהודיעו כי הוא משגיח בתחתונים להטיב ולהרע לפי מעשיהם. ואף על פי שהוא ידע זה משכלו, הודיעו כדי שיודיע את בניו ואת אחריו כמו שאומר. ועוד כדי להודיעו משפטו ברשעים איך הוא, ואיך הוא ארך אפים לרשעים. ויתכן לפרש כי כל ספור הדברים האלה עד: ואברהם שב למקומו (פסוק לג), היה במראה הנבואה, והכל היה מראה אחת ואמר: כי כשבאה אליו נבואה זו היה יושב פתח האהל. וטעם הזכירו כחם היום, ר"ל כי נרדם לחמימות השמש וראה המראה הזאת והוא נרדם וקודם שדבר עמו בדבר סדום הראהו כנבואה שלשה מלאכים, הגדול שבהם כשרהו שתלד שרה ואף על פי שהוא אמר לו כשצוהו על המילה, שב לבשרו על ידי שליח לחזק הדבר בלבו, ועוד כדי שתהא שרה שומעת מפי המלאך, ואף על פי שהדבר הזה כולו¹ היה במראה הנבואה פעמים ישמע קול הדבור מי שהוא עם הנביא כמו שראינו במראות דניאל שאמר: והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהתבא (דניאל י ז), נראה מזה כי קול המלאך שמעו ולפיכך חרדו לאותו קול.

1 בכ"ל: כאלו, ותקנתי עיפי שאר כ"י הנדפ.

רמב"ן יח (א) וירא אליו, לשון רש"י, לבקר את החולה, אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בו¹. והנה שלשה אנשים. המלאכים שבאו אליו בדמות אנשים שלשה, אחד לבשר את שרה ואחד לרפאות את אברהם ואחד להפוך את סדום, ורפאל שריפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, שאין זה שתי שליחות, כי היה במקום אחר ונצטוו בו אחר כן, או ששתיהן להצלה. ויאכלו, נראו כמי שאכלו. ובספר מורה הנבוכים² נאמר כי הפרשה כלל ופרט, אמר הכתוב תחלה כן נראה אליו השם במראות הנבואה, ואיך היתה המראה הזאת, כי נשא עיניו במראה והנה ג' אנשים נצבים עליו, ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך, זה ספור מה שאמר במראה הנבואה לאחד מהם הגדול שבהם. ואם במראה לא נראו אליו רק אנשים אוכלים בשר, איך אמר וירא אליו ה'³, כי הנה לא נראה לו השם לא במראה ולא במחשבה, וככה לא נמצא בכל הנבואות, והנה לדבריו לא לשה שרה עוגות ולא עשה אברהם בן בקר וגם לא

חזקוני יח (א) וירא אליו, א"ר חמא בר' חנינא יום שלישי למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בו. וכן משמע שלא מצינו בשום מקום לשון "וירא" ולא כתיב אבתריה אמירה או דיבור, והכא לא כתיב, ומפני מה נתראה² אם לא לבקרו. וי"א³ עיקר מה שנתראה הקב"ה לאברהם לא היה אלא לצורך מעשה סדום אבל מעשה המלאכים⁴ הפסיק הענין, וגם אחד מהם בא לצורך סדום. דבר

ספורנו יח (א) וירא אליו ה' באלוני ממרא¹. כי שם נמול אברהם אז, וכל ביתו נימולו אתו, שם הופיע האל יתברך שכינתו לעמוד בברית, כמשפט לכל כורתי ברית, כענין "אתם נצבים וכו' לעברך בברית" (דבר' כט ט-יא). וכענין "ויכרות... לפני ה'... ויעמוד כל העם בברית" (מ"ב כג, ג). ונראה לאברהם שהיה מוכן מכולם לאותה המראה, וכן ענין "ויפגשהו ה'" (שמות ד כד), שלא נראה שם לדבר עם משה, אבל הופיע שכינתו לקבל ברית בנו, כאמרו "ביני וביניכם... לדורותיכם" (יו יא-יב). ואולי בשביל זה נהגו להכין כסא בעת המילה ובמקומה².

1 "כלי (שום) דיבור" שהופיע את שכינתו להיות נוכח בברית ברית בינו ובין אברהם ובני ביתו הנמולים (והש' ב"ר מח. ה). 2 ראה פרקי ר"א פכ"ט וזהו בראשית יג.

את המילה כאלו לא מל. וכשבאו ישראל לארץ ישראל, אמר הקדוש ברוך הוא ליהושע, אי אתה יודע שאין ישראל נמולין כתקנן חזר ומל אותם פעם שניה, שנאמר [שם ב] מל את בני ישראל שנית. וקבץ כל הערלות עד שעשה אותם כנבעה, שנאמר [שם ג] וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות. והיו ישראל לוקחין את הערלה ואת הדם ומכסין אותן בעפר המדבר. וכשבא בלעם הקוסם ראה את כל המדבר מלא מערלתן של ישראל, אמר מי יוכל לעמד בזכות ברית דם המילה שהוא מכסה בעפר, שנאמר [במדבר כג, י] מי מנה עפר יעקב. מכאן אמרו חכמים מכסין את ערלת הדם בעפר הארץ. ולא עוד אלא שנמשלו לעפר, שנאמר [בראשית כח, יד] והיה זרעך כעפר הארץ. וכך היו ישראל נהוגין למול עד שנחלקו לשתי ממלכות, ומלכות אפרים מנעו מהם את המילה. ועמד אליהו זכור לטוב וקנא קנאה גדולה, ונשבע על השמים שלא להוריד טל ומטר על הארץ, ושמעה איזבל ובקשה להרג אותו. עמד אליהו והיה מתפלל לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא, טוב אתה מאבותיך, עשו בקש את יעקב להרגו, שנאמר [שם כז, מא] יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי. וברח [נ"א: יעקב ברח] מלפניו ונמלט, שנאמר [הושע יב, יג] ויברח יעקב שדה ארם. פרעה בקש להרג את משה, [נ"א: משה ברח] וברח מלפניו ונמלט, שנאמר [שמות ב, טו] ויברח משה מפני פרעה. שאול בקש להרג את דוד, וברח [נ"א: דוד ברח] מלפניו ונמלט, שנאמר [ש"א יט, י] ודוד ברח וימלט. ללמדך שכל מי שהוא בורח נמלט. עמד אליהו וברח מארץ ישראל ונמלט, שנאמר [מ"א יט, ח] ויקם ויאכל וישתה. נגלה עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו מה לך פה אליהו [שם ט]. אמר לו קנא קנאתי [שם י]. אמר לו הקדוש ברוך הוא לעולם אתה מקנא, קנאת בשטים על גלוי עריות, שנאמר [במדבר כה, יא] פינחס בן אלעזר וגו'. וכאן אתה מקנא. חייך, שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך. [מכאן התקינו חכמים שיהיו עושין מושב כבוד למלאך הברית, שנאמר [מלאכי ג, א] ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא וגו'. אלהי ישראל יחיש ויביא בחיינו משיח לנחמנו, ויחדש לבבנו, שנאמר, והשיב לב אבות על בנים וגו' [שם כד].

⌋

א וְאֶתְגַּלִּי עֲלוּהִי יִקְרָא דִּי בְּחִיזוּי מְמַרָא וְהוּא קָרַע אַ מְכִיבָא דְמְהוּלְתָא בַּן יְתִיב תְּרַע מְשָׁכְנָא לְתוּקְפָא דִּיּוֹמָא:

פירוש יונתן א) מרע. פירוש חולה לשון שכיב מרע: ב) מכיבא. פירוש כאב המילה, וכדאיתא פרק השוכר את הפועלים (בי"ט טו): דיום שלישי למילתו היה, וכן הוא בפרקי ר' אליעזר (פ"ק כ"ט):

בע"ה המורים

ליכנס כחם היום, אלא כחם צח עלי אור, והיינו בגן עדן כדכתיב (ישעיה ס"ט) והיה לך ה' לאור עולם. אבל איש בושת, פירוש שבא על הגוייה, שאין לך בושת גדול ממי שבא על הגוייה, כחום השמש יכנס לגיהנם דכתיב (מלאכי ג' ט) הנה יום בא בוער כחומר (כ"ד פ"ח ט). חם היום. בגימטריא גיהנם: כחם היום. בגימטריא דם מילה: וירא אליו ה'. ס"ח אוה. מלמד שאוה לשכוד באהלו של אברהם: וירא אליו. בגימטריא זה שכבוד גלה אליו (כ"ד פ"ח ט): וירא אליו ה' באלני. בגימטריא לבקר בחולה (בי"ט טו):

א וירא אליו. סמך נמולו (לעיל י"ב טו) אצל וירא אליו. מלמד שנראה לו בשביל המילה לבקרו (בי"ט פ"ו). ד"א נמולו אתו וסמך ליה והוא יושב פתח האהל כחם היום. וזה הוא שאמרו חכמינו ז"ל (עירובין י"ט). שאברהם יושב על פתח גיהנם ואינו מניח למי שנימול ליכנס שם, חוץ ממי שבא על הגוייה, שנמשכה ערלתו ואינו מכירו. ועל כן כחם ד' במסורת. פתח האהל כחם היום. כחם השמש (ש"א י"א ט). כחם צח עלי אור (ישעיה י"ד). ויבאו כחם היום אל בית איש בושת (ש"ב ד' ה). שאברהם היה יושב פתח האהל ואינו מניח למי שנימול

מפורנו

א וירא אליו ה' באלני ממרא. כי שם נמול אברהם אז, וכל ביתו נמולו אתו, שם הופיע האל יתברך שכינתו לעמוד בבית כמשפט לכל כורתיו ברית, כענין אתם נצבים וגו' לעבדך בבית (דברים כ"ט ט"א), וכענין ויכרות וגו' לפני ה' וגו' ויעמוד כל העם בבית (מ"ב כ"ג א). ונראה לאברהם שהיה מוכן מכולם לאותה המראה, וכן ענין ויפגשוהו ה' (שמות ד' כד), שלא נראה שם לדבר עם משה, אבל הופיע שכינתו לקבל ברית בנו, כאמרו ביני וביניכם וגו' לדורותיכם (לעיל י"א י"ב). ואולי בשביל זה נהגו להכין כסא בעת המילה ובמקומה:

רמב"ן

וראכלו, אבל הכל היה מראה. ואם יעלה את לוט למעלת מראה הנבואה איך יהיו אנשי סדום הרעים והחטאים נביאים, כי מי הגיד להם שבאו אנשים אל ביתו. ואם הכל מראות נבואתו של לוט, יהיה "ויאיצו המלאכים וגו' קום קח את אשתך", "ויאמר המלט על נפשך" (להלן י"ט טו יז), "והנה נשאתי פניך" (שם כא), וכל הפרשה כלה מראה, וישאר לוט בסדום. אבל יחשוב שהיו המעשים נעשים מאליהם, והמאמרים בכל דבר ודבר מראה, ואלה דברים סותרים הכתוב, אטור לשומעם אף כי להאמין בהם:

(א) וירא אליו. לשון רש"י, לבקר את החולה, אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה זכר הקב"ה ושאל בו. והנה שלשה אנשים, המלאכים שבאו אליו בדמות אנשים. שלשה, אחד לבשר את שרה ואחד לרפאות את אברהם ואחד להפוך את סדום, ורפאל שריפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, שאין זה שתי שליחות, כי היה במקום אחר ונצטווה בו אחר כן, או ששתיהן להצלה. ויאכלו, נראו כמי שאכלו:

ובספר מורה הנבוכים (ב מב) נאמר כי הפרשה כלל ופרט. אמר הכתוב תחלה כי נראה אליו השם במראות הנבואה, ואיך היתה המראה הזאת, כי נשא עיניו במראה והנה ג' אנשים נצבים עליו. ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך, זה ספור מה שאמר במראה הנבואה לאחד מהם הגדול שבהם. ואם במראה, לא נראו אליו רק אנשים אוכלים בשר, איך אמר "וירא אליו ה'", כי הנה לא נראה לו השם לא במראה ולא במחשבה, וככה לא נמצא בכל הנבואות, והנה לדבריו לא לשה שרה עוגות, ולא עשה אברהם בן בקר, וגם לא צחקה שרה, רק הכל מראה, ואם כן בא החלום הזה ברוב ענין כחלומות השקר, כי מה תועלת להראות לו כל זה:

וכן אמר (שם) בענין "ויאבק איש עמו" (להלן לב כה) שהכל מראה הנבואה. ולא ידעתי למה היה צולע על ירכו בהקיץ, ולמה אמר (להלן לב לא) כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי, כי הנביאים לא יפחדו שימותו מפני מראות הנבואה. וכבר ראה מראה גדולה ונכבדת מזאת, כי גם את השם הנכבד ראה פעמים רבות במראה הנבואה (עיי' להלן כ"ח י"ג, לא א):

והכתוב חלק נבואת משה רבינו מנבואת האבות כמה שנאמר (שמות ו' א) וראו אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, וזה שם משמות הקדש לבורא, איינו כנוי למלאך. ורבותינו עוד למדו על החילוק שבניהם ואמרו (ויקרא י"ד) מה בין משה לכל הנביאים, רבנן אמרי כל הנביאים ראו מתוך אספקלריא שאינה מצוחצחת, היא

וכן אמר (שם) בענין "ויאבק איש עמו" (להלן לב כה) שהכל מראה הנבואה. ולא ידעתי למה היה צולע על ירכו בהקיץ, ולמה אמר (להלן לב לא) כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי, כי הנביאים לא יפחדו שימותו מפני מראות הנבואה. וכבר ראה מראה גדולה ונכבדת מזאת, כי גם את השם הנכבד ראה פעמים רבות במראה הנבואה (עיי' להלן כ"ח י"ג, לא א):

לפי דעתו זאת יצטרך לומר כן בענין לוט, כי לא באו המלאכים אל ביתו, ולא אפה להם מצות

רמב"ן

הוא דכתיב (הושע יב יא) ואנכי חזון הרבייתי וכידי הנביאים אדמה, ומשה ראה מתוך אספקלריא מצוחצוחת, הדא הוא דכתיב (במדבר יב ה) ותמונת ה' יביט, כמו שהוא מפורש בויקרא רבה (שם) ומקומות אחרים (יבמות מט:), ולא נתנו בשום מקום נבואתם למלאך. ואל תשומם בעבור שכתוב (מ"א יג יח) גם אני נביא כמוך ומלאך דבר אלי בדבר ה' לאמר, כי פירושו גם אני נביא כמוך ויודע אני שהמלאך שדבר אלי בדבר ה' הוא. וזו מדרגה ממדרגות הנבואה כאשר אמר איש האלהים כי כן צוה אותי בדבר ה' (שם יג ט), ואמר כי דבר אלי בדבר ה' (שם יג יח):

וכבר אמרו רבותינו (במד"ו ג) בענין בלעם שאמר ועתה אם רע בעיניך אשובה לי (במדבר כב לה), אני לא הלכתי עד שאמר לי הקב"ה קום לך אתם (שם שם כ), ואתה אומר שאחזור, כך הוא אומנותו, לא כך אמר לאברהם להקריב את בנו ואחר כך ויקרא מלאך ה' אל אברהם, ויאמר אל תשלח ירך אל הנער (להלן כב יב), למד הוא לומר דבר ומלאך מחזירו וכו'. הנה החכמים מתעוררים לומר שאין הנבואה בדבור הראשון שהזכיר בו השם שזה לדיבור השני שאמר בו שהוא על ידי מלאך, אלא שהוא דרך נביאים שיצוה נבואה ויבטל הצוואה במלאך, כי הנביא יודע כי דבר ה' הוא:

ובתחלה ויקרא רבה (א ט) אמרו ויקרא אל משה, לא כאברהם, כאברהם כתוב ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים (להלן כב טו), המלאך קורא והדבור מדבר, ברם הכא אמר הקב"ה אני הוא הקורא ואני הוא המדבר. כלומר שלא היה אברהם משיג הנבואה עד הכינו נפשו בתחלה להשגת מלאך, ויעלה מן המדרגה ההיא למעלת דבור הנבואה, אבל משה מוכן לנבואה בכל עת:

הנה בכל מקום יתעוררו החכמים להודיענו כי ראיית המלאך איננה נבואה ואין הוראים מלאכים והמדברים עמם מכלל הנביאים כאשר הזכרתי בדניאל, אבל היא מראה, תקרא "גלוי עינים", כמו ויגל השם את עיני בלעם וירא את מלאך ה' (במדבר כב לא), וכן ויתפלל אלישע ויאמר ה' פקח נא את עיני ויראה (מ"ב ו יז):

אב"ל במקום אשר יזכיר המלאכים בשם "אנשים" כענין הפרשה הזאת ופרשת לוט, וכן ויאבק איש עמו (להלן לב כה), וכן וימצאהו איש (שם לו טו), על דעת רבותינו (תנחומא ישב ב) הוא כבוד נברא במלאכים, יקרא אצל היודעים "מלבוש", יושג לעיני בשר בזכי הנפשות כחסידים ובני הנביאים. ולא אוכל לפרש. והמקום אשר תמצא בו ראיית ה' ודבור מלאך, או ראיית מלאך ודבור ה', ככתוב בדברי

משה בתחילת נבואתו (שמות ג כ"ד), ובדברי זכריה (ג א"ב), עוד אגלה בו דברי אלהים חיים ברמזות (ע"פ שמו"ג ב). וענין ויאכלו, אמרו חכמים (כ"ד מה ט"ז) ראשון ראשון מסתלק. וענין הפרשה הזאת, אותו מדבר מנוח אם תזכה אליו. והנה פירוש הפרשה הזאת, אמר שנראה אליו השם היום הזה נמול אברהם (לעיל יז טו), אמר שנראה אליו השם בהיותו חולה במילתו, יושב ומתקורר בפתח אהלו מפני חום היום אשר יחלישנו, והזכיר זה להודיע שלא היה מתכרך לנבואה לא נופל על פניו ולא מתפלל, ואף על פי כן באה אליו המראה הזאת:

באלוני ממרא. להודיע המקום אשר בו נימול. זה גילוי השכינה אליו למעלה וכבוד לו, כענין שבא במשכן ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם (ויקרא ט טג), כי מפני השתדלותם במצות המשכן וכו' לראיית השכינה. ואין גלוי השכינה כאן וכאן לצוות להם מצוה או לדבור כלל, אלא גמול המצוה הנעשית כבר, ולהודיע כי רצה האלהים את מעשיהם, כענין שנאמר (תהלים יז טו) אני כדק אחזה פניך אשבעה בהקין תמונתך. וכן ביעקב אמר (להלן לב ב) ויפגע בו מלאכי אלהים, ואין שם דבור ולא שחרשו בו דבר, רק שזכה לראיית מלאכי עליו, וידע כי מעשיו רצויים. וכן היה לאברהם בראיית השכינה זכות והבטחה. וכן אמרו (מכילתא שירא ג) ביורדי הים, שאמרו "זה אלי ואנוהו" ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, זכות להם בעת הנס הגדול שהאמינו בה' ובמשה עבדו. ופעמים יבא בשעת הקצף ויאמרו כל הפרה לרגום אותם באבנים וכבוד ה' נראה באהל מועד אל כל בני ישראל (במדבר יז י), ויהיה זה להגין על עבדיו הצדיקים ולכבודם. ואל תחוש להפסק הפרשה, כי הענין מחובר, ולכן אמר "וירא אליו" ולא אמר "וירא ה' אל אברהם". אבל בפרשה רצה לסדר כבוד הנעשה לו בעת שעשה המילה, ואמר כי נגלית עליו השכינה ושלח אליו מלאכיו לבשר את אשתו וגם להציל לוט אחיו בעבורו, כי אברהם נתבשר בכך מפני השכינה כבר, ושרה מפני המלאך שדבר עם אברהם כדי שתשמע שרה, כמו שאמר ושרה שומעת. וזו כוונתם שאמרו (סוטה יז). לבקר את החולה, שלא היה לדבור אלא לכבוד לו. ועוד אמרו (כ"ד מה ט"ז) מוזכר אדמה תעשה לי (שמות כ כד), ומה אם זה שבנה מוזכר לשמי הריני נגלה עליו ומברכו, אברהם שמל עצמו לשמי על אחת כמה וכמה. ושמה כיוונו עוד בזה לומר שהיה לו במראה השכינה רפוי למחלת המילה, כי כן ראוי להיות כדכתיב (משלי טו טו) באור פני מלך חיים:

אור החיים

ויראה כי כוונת הכתוב היא שצא להודיעו שהשרה ה' שכינתו עליו ועשה מרכבה לשכינה, ותמננא שאמרו ז"ל (כ"ד פנ"ו) שהצות מרכבה לשכינה, והוא שומר וירא אליו ה' שגילה ה' שכינתו אליו, ולזה הקדים מצינת אליו להזכרת ה' לומר שנתגלית עליו השכינה, מה שלל היה נשמע בשאמרו וירא ה' אליו, כי ה' יפסיק בין הגילוי למתגלה ט' והכן. ולזה סמנא שלל נאמר עוד וירא כלל הנפשות הנאמרות לאברהם אחרי זאת, שלל ויאמר ה',

א וירא אליו ה'. יש לדעת למה שינה הכתוב להקדים ה' וירא אליו ה' אליו. וכמו כן מצינו שדיבר בכל המקומות הקודמות וירא ה' אל אברהם וגו' לזרעך וגו' (לעיל י"ז), וירא ה' אל וגו' ה' אל שדי (שם י"ח):
ועוד זר"ך לדעת מה נאמר לאברהם נבואה זו, ורבותינו ז"ל אמרו כי צא לבקר מלאכ מילתו (תנחומא וירא ט), שלל שלל החכר רמו לדבר זה נכמוז: